

Amb el veguer (francès) hem topat

Cartell de 'L'escola laica', finalment titulada 'Els fruits d'una mala educació'.

DL., 21/06/2021 - 02:05

Escrit per:

A. Luengo / Foto: Fons S. Masegosa

Fabiola Masegosa posa el nostre teatre al mapa català amb l'entrada andosina de l'Enciclopèdia de les Arts'.

El sàinet va tenir lloc el novembre del 1935. Sens dubte instigats pels monjos de Montserrat, que regien el col·legi que l'abadia catalana acabava d'obrir a l'edifici de l'actual CAEE, al grup Andorra Novella se li va posar entre cella i cella estrenar *L'escola laica*, obra d'autor anònim que carregava sense gaires manies contra el sistema francès. És a dir, contra la competència. Per dir-ho de forma breu, la cosa va d'un tal Jean, andosí en mala hora imbuït de les idees modernes, que té la nefasta ocurrència d'enviar el seu fill Louis a l'escola "laica", és a dir, la francesa, i a completar estudis a Barcelona. Naturalment, una vegada a la gran ciutat s'abandona primer a la mala vida, primer, al vici,

després, i finalment al crim, i acaba com l'autor pensava que acabaven aquestes coses: amb el bon Louis moribund, retraient-li al pare haver-lo deixat anar pel camí i engegant-li una mena de maledicció gitana: “Vos sou el meu assassí. Que la vostra sang sigui maleïda. Si és veritat que hi ha un infern, sense dubte jo hi aniré, però vos també, i sereu aliment per a les seves flames”.

Recordi el lector que com les paraules que li etziba el fill cràpula al pare que a comès el pecat de fer-lo anar a estudiar a Barcelona. El drama acaba amb la conclusió de l'avi, Séraphin: “Són els fruits de la maleïda i fatal educació laica”. Com és natural, al veguer francès, a l'època Henri Samalens, l'argument li va semblar inoportú, barroer i probablement fals, però això ja és especulació nostra, i així ho va fer saber al bisbe Guitart. Hi va haver unes quantes entrevistes, el síndic Pallarés també hi va posar cullerada suspenent cautelarment la funció pel risc que acabés alternant l'ordre públic, i finalment van arribar a una solució salomònica: suprimir els fragments més virulentament antilaics del text i canviar el títol de l'obra, que finalment es va estrenar el 10 de novembre com a *Els fruits d'una mala educació*. A la sala d'actes del col·legi Meritxell, casualment, a un preu avui de ciència-ficció (0,50 pessetes els grans, 0,25, els petits) i no sabem amb quin èxit de públic ni de crítica. Tampoc contenen avalots.

El suculent episodi l'evoca la filòloga Fabiola Sofia Masegosa a la recentment estrenada entrada andorrana de l'Enciclopèdia de les Arts Escèniques Catalanes, monumental projecte impulsat per l'Institut del Teatre de Barcelona. Masegosa hi resumeix el que ja ens havia explicat a En terres d'Andorra, aquella estupenda aventura d'arqueologia teatral que recuperava l'obra homònima de Jacint Martisella, la primera d'autor natiu estrenada entre nosaltres: va ser el 20 de maig al desaparegut Casino d'Escaldes.

Òbviament, diu l'autora, abans s'havia representat teatre entre nosaltres. I molt. Bàsicament, teatre popular relacionat amb els cicles de Nadal, Carnaval i Pasqua: *El Tralarí i la Marieta*, a Encamp; *En Garibaldi i la Florentina*, a Canillo, La guerra entre moros i catalans, a Sant Julià, i anar fent. El teatre comercial arrenca oficialment el 1930 al Cinema Teatre Andorrà amb *Don Gonzalo o l'orgull del llec*, del català Albert de Sicília, a càrrec del Grup d'Aficionats d'Andorra i Escaldes. Altres fites del teatre amb ADN andosí són segons Masegosa *L'ermità de Meritxell*, a quatre mans per Ambrós Caralt i Joan Puig i Salarich (1968), i Esteve Albert mereix naturalment una atenció especial, des dels Pessebres Vivents d'Engordany (1955), Encamp (1981) i Canillo fins a *La Consueta de Sant Jordi* (1967), De Nativitate Vhritsi (1963), *El misteri del Canigó* (1960), *Pirene* (1956) i *Les goges del Canigó* (1983).

Queda curtíssima la referència a l'activitat teatral dels últims quatre decennis: l'autora es limita a citar molt de passada la Temporada conjunta, el Festival de pallasses i la trajectòria de l'ENA, i sosté molt inexactament l'existència de sis companyies "professionals", sis, i una d'aficionats. Però és un començament. Masegosa, en fi, ha posat ordre i concert en la prehistòria del nostre teatre. Ara només falta fer el mateix amb la riquíssima història moderna de la nostra escena. Posem que des del 1970

Donant la nota

DONANT LA NOTA		
	5 4 3 2 1	Albert Moles El director general de FEDA aposta per les energies renovables i destaca que els projectes previstos van en la línia de poder contribuir a reduir les emissions del CO ₂ .
	5 4 3 2 1	Fabiola S. Masegosa Ha redactat l'entrada andorrana de l'Enciclopèdia de les Arts Escèniques Catalanes. Hi repassa la història del teatre popular des del segle XIX i del comercial des del 1930.
	5 4 3 2 1	Edgar Montellà El pilot de l'ACA va ser el millor andorrà en la Pujada a Arinsal. Va acabar en quarta posició, a 23"854 del primer classificat en la prova Kevin Petit.